

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ประสบการณ์การถูกรังแกทางเพศจากการทำงาน : กรณีศึกษาลูกเรือของบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) (Experiences of Sexual Harassment at Work : A Case Study of The Thai Airways International 's Crews)
ชื่อผู้เขียน	นางชุตานันท์ ชิบายามา (Mrs.Chudapanee Shibayama)
ระดับปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย	สาขาวิชาสตรีศึกษา สำนักบัณฑิตอาสาสมัคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	นางวณี บางประภา ธิติประเสริฐ
ปีการศึกษา	2547

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง ประสบการณ์การถูกรังแกทางเพศจากการทำงาน : กรณีศึกษา ลูกเรือของบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงรูปแบบของพฤติกรรม ในการคุกคามทางเพศ ผลกระทบต่อสภาพจิตใจและหน้าที่การงาน เมื่อลูกเรือต้องเผชิญกับการ คุกคามทางเพศในขณะที่ทำงานบนเครื่องบิน นอกจากนี้ยังศึกษาถึงมาตรการคุ้มครองลูกเรือของ บริษัทการบินไทยฯ โดยเปรียบเทียบกฎหมายที่มีอยู่ในประเทศไทยและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับ การคุกคามทางเพศ การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพในกรอบของผู้ชายคุกคามต่อผู้หญิง โดยเลือกกรณีศึกษาจากลูกเรือของบริษัทการบินไทยฯ จำนวน 10 คนและ 1 กลุ่ม ใช้การเก็บ ข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เจาะลึกบุคคล การสนทนาเป็นกลุ่มและการเข้าสังเกตการณ์ในพื้นที่ที่ ทำงาน

ผลการศึกษาพบว่าการคุกคามทางเพศ 2 ประเภทคือ การใช้ผลประโยชน์ข่มขู่ ซึ่ง เป็นการที่ใช้อำนาจหน้าที่เพื่อที่จะลวนลามผู้หญิง ใช้อำนาจที่มาจากความเป็นลูกค้า, ผู้โดยสาร หรือความเป็นเพื่อนร่วมงานที่มีตำแหน่งสูงกว่า ประเภทที่สองเป็นการคุกคามโดยอ้อมหรือเป็น การสร้างสภาพการทำงานที่เป็นปฏิปักษ์ ส่วนใหญ่มักจะเป็นผู้โดยสาร, เพื่อนร่วมงานที่มีตำแหน่ง สูงกว่า ลักษณะของพฤติกรรมการคุกคามทางเพศครอบคลุมทั้งทางวาจา การแสดงท่าทางและ การสัมผัสร่างกายผู้ที่คุกคามทางเพศมีทั้งคนไทยและคนต่างชาติ นอกจากนี้พบว่ามีเพื่อนร่วมงาน ด้วย ผลกระทบจากการถูกรังแกทางเพศพบว่ามีผลกระทบต่อสภาพจิตใจ ทำให้เครียดกังวล อับอาย และกระทบต่อหน้าที่การงาน มีผลกระทบต่อองค์กรหรือบริษัท รวมทั้งส่งผลกระทบต่อ

ภาพลักษณ์ของประเทศชาติ นอกจากนี้ยังปรากฏว่า โครงสร้างการบริหารของบริษัทที่บุคลากรจากกองทัพอากาศมีบทบาทสำคัญ ระบบการแข่งขันที่เข้มข้น มุ่งแต่การตลาด ทำให้บริษัทการบินไทยฯและบุคลากรส่วนใหญ่ของบริษัทฯ ละเลยและไม่ใส่ใจต่อปัญหาการคุกคามทางเพศ แต่มุ่งนำเสนอภาพลักษณ์ของผู้หญิงไทยในฐานะผู้ให้บริการผู้นุ่มนวลว่าง่าย ขณะที่ลูกเรือหญิงก็ไม่เข้าใจถึงสิทธิทางกฎหมายของตนเองลูกเรือหญิงส่วนใหญ่จึงต้องเผชิญปัญหาการคุกคามทางเพศตามยถากรรม

แม้บริษัทฯ จะออกนโยบายเป็นแนวการปฏิบัติต่อผู้โดยสารที่ไม่สุภาพ แต่ในทางปฏิบัติยังไม่สามารถบรรลุนิติภาวะแก้ไขปัญหานี้ได้อย่างแท้จริงเพราะลูกเรือส่วนมากยังไม่ทราบขั้นตอนตามกระบวนการทางกฎหมายอาญา อีกทั้งกฎหมายอาญาก็ยังไม่ครอบคลุมการคุกคามทางเพศในรูปแบบต่างๆ ผู้ศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. รัฐควรบัญญัติ “ความผิดฐานคุกคามทางเพศ” ไว้ในประมวลกฎหมายอาญา กำหนดมาตรการพิเศษเพื่อป้องกันการคุกคามทางเพศซ้ำและมีหน่วยงานกลางที่ช่วยประสานงานรับเรื่องในการร้องทุกข์

2. บริษัทการบินไทยฯ ควรมีนโยบายและขั้นตอนที่ชัดเจน ในการแก้ปัญหาการคุกคามทางเพศและเพิ่มบทบาทสหภาพแรงงานและสมาคมพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน